

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

לג.

עין משפט
נר מצוה

לֵב א מִי פִי־ד מֵהֶלֶל
מֵהֶלֶל הִלְכֵה א סָבֵב
עֵשֶׂן זָה טוֹשׁ־ע חִמ־סִי
קָמַט סָפִיק וֹ:
ב ב מִי פִי־ד מֵהֶלֶט
טוֹעַן הִלְכֵה ח וְעֵשֶׂן
בִּהְשָׁגָה וּבִגְדֵל מִשְׁנֵה סָבֵב
עֵשֶׂן זָה טוֹשׁ־ע חִמ־סִי
קָמַט סָפִיק כֹּ:
בא ב מִי שֶׁ סָבֵב שֶׁס
טוֹשׁ־ע זָה סָפִיק ב
וּסָפִיק כֹּב וְסִי קֵן סָפִיק א
וְעִי שֶׁס:
בב ב מִי שֶׁ סָפִי
הִלְכֵה ג סָבֵב שֶׁ
טוֹשׁ־ע חִמ־סִי קָלַט פִּי־ד:

מוסף תוספות

א. שהיה חמור בעני
אפי' לחיבבם בקמת.
רע"ט. ו' ואיורו קי'
היה בגינה לילית לאו צדרי
הלכן קל למפרע מהם.
ג. ואפילו החזיק
אחר שביב רע"ט.
ז. ואז משום (דהורו קי'
שבוטת היסט, מאז נפקא
ליה מינה, בין וכו' וכו')
שיה הזכות ש. רע"ט.
ח. קל במטילין חזקה
משום דלא. רע"ט.
ט. והוא אמר
גא"ר. 1. והוא אמר
אנא מקריבנא שמי' היה
בא בזכות ממתני שמי'
קריבא ויתא שמי' שלא היה
רדוא לירש במקום (בניה)
לשנא דקריבא
שמי' משפט קרוב יתור. רע"ט.
י. ויהי. א' [ואל] קשיא מאז
שמי' דרב
שמי' דרב
דמי'. נמשך. 2. ואלו מנו
במקום רע"ט
הסוד לא קשיא דהוא
לאו קריבא אלא לאו דינע
ש. מעתה אף
הפירות שי' להחזיר לר'
אידי בר אבין, קני שיהיה
שמי' וכו'. 3. [ואני] בן
לזכות בפירות אלא מזה
דוקל. רע"ט
4. ואית' לרוד ליה דאכל
קלמ שני כני פורתא הלכן
היה חמור ליה חזקה הלכן
ונתפוס מציני פירי וההוא
זמן, לאו היה. רע"ט.
ה. מהומני לא רע"ט.

רבינו גרשום

וכי גדלי יתמי אשתעי
 וקדמו בחיוריה משום אלה
 ירצנו ויחזקו בלעפר מנכסי
 יתומים (קטנים) אל יפער
 חלל בשבועת יתומים
 גדולים קאמר אבל מנכסי
 יתומים קטנים אפילו
 בשבועת אל יפער אלה
 חוק מוציאן מנכסי
 יתומים (אלא) לא ליעיל
 רבית: טעמן אורי ליה הואב
 וגבירא חסיד דלא הוי קאמר
 ליה דתתמי אפילו רב חסדא
 וזו שומעו וכו' אמאי
 קטן מן מלתיהו אלא
 דמדיד ליה השתא. כומן
 אלה אכיל ליה לפריה הוי
 קאמר דנאק קייבא טפי
 ובין אלה ואלה רבין
 דאמר. ואבוי ורבא ר' אלעזר
 כפירא ליה דאמר אלא
 ליה דאורי אורי.

(א) נראה דל"ל אח"כ היתה רביית אוכלת צהן (והוא בערסין דף כב ע"א):

אמור רבנן הבא ליפרע בו. אע"פ שאף בשנזעה לא היה יכול ליפרע מהם עד שיגדלו כדקאמרין ולכי גדלי אישתעי דינא נהדייהו לא היה מקפיד על ההמתנה אלא על השנזעה^א ונראה ודברא בר שרשום סבר כרז הונא ברבי דרבי יהושע דמפרש^ב טעמא בשילהי מילתין (דף קעד.) טעמא דלין מוקקין לנכסי יתומים משום כריי^ג דאי כרז פסא דמפרש משום דפריעת בעל חוב מצוה ויתמי לאו בני מיעבד מצוה נינהו א"כ אפילו יהא אמת דכריו לא היה יכול לעבד להם הקרקע בחובו כיון דלאו בני מיעבד מצוה נינהו וכדבר הונא נמי פסקין והם: **אכבשיה** דשטר משכנתא: **אחובלה** שיעור זוו. **דוקא** משום דכבש לשטר משכנתא מצי למימר לקוחה היא בידי דלא היה ידוע דבמורת משכנתא אחא לידה דאי הוו ידעי דמעיקרא במורת משכנתא אחא לידה לא היה טוען רבא בר שרשום שחול לומר לקוחה היא בידי^ד מידי זכור לאוהריס דלין לו חוקא נשדה אריסותו כיון דידוע דמעיקרא במורת אריסותא אחא לידה וכן דברים העשוין להשאל ולהסכיר וגו' (י) דמעיקרא ידעינן דגול שדה זו דלין לו שום חוקא: **מינן דאי בעי** צמימר לקוחה היא. ויתנו מאי דעמיא דרבא בר שרשום דאפילו אי טעניו לקוחה היא כיון

צדי שבעת היסמ לעולם צריך דנהי דלין נשבעין על קרקעות
מדאורייתא מדרבנן נשבעים¹ כמו שדקדק רב האי גאון מהיהא דהכותב
(כתובות 97 פ). הפוגמת כבודתה ועד אחד מעידה שהיא פרוע לא
תפרע אלא כעבועה סבר רמי בר חמא למימר שבעה דאורייתא אמר
רבא שמי תשובות דדבר כו' ועוד דלין נשבעין על כפירה שעבוד קרקעות
אלמלא דמדרבנן נשבעין וה"ה שבעת היסמ דמ"ש ויש לומר דלין נשבעין
שבעת היסמ אלא היכא דטעין צרי אכל הכא ללא טענת צרי הוא
שאין ודאי לימונים שקרע וזו אינה לקוחה צידו הלכך אי הוה
טעין לקוחה היא צדי לא הוה צרי שבעת היסמ:

לקוחה היא בירי לא מצית אמרה. אף על גב דאי הוה אומר לקוחה היא בירי הוה נאמן^א מ"מ לא הוי מיגו והכי פירשו דלא מצית אמרה לא היית יכול להענין פניך ולומר כן כיון דנפק קלא ואין כאן מיגו וכענין זה יש בפרק שני דקדושין (דף ג.) ומה יראה לומר מוזר הייתי לא משוי נפשיה רשעא פ"י אינו אומר בצדק מוזר הייתי ואין כאן מיגו אבל ודאי לא אמר מוזר הייתי מפשטא דמתימני: **קריביה** הרב ארי שבב דיקלא. איז גרסין אלא שבק דיקלא ז"ל שלא היו לו בנים והקרוז יותר יורשו ואי גרס לקריביה יש לומר שהיו לו בנים להכי אינטרין ליה למימר דיקלא לקריביה: **ה"ג** אסור אודי איה. ולא גרס דלחור קרוז אב צביל שהיה קרוז יותר ומשום הכי קאמר רב חסדא הא איהו יומתה ואבי ורצא כסרי כיון דלודי אודי^א ומסתמא לא היה דמי אבי ורצא ורצא לפרש דגרסין דלחור קרוז^א טפי והיה טוען קאמר אנה קריבנא טפי פירוש מעיקרא והואיל כפי השאלה נגזר במקום עדים כדבסמוך דא"כ הוה ליה למימר הא איהו^א אמר וזקי נמי הכא צהאי ליטנא כדמסיק בסמוך אבי ורצא לא סבירא דראה לר"י עיקר דלא גרס לטוף אודי ליה אלא גרס לטוף אימי שהדי טפי מההוא גברא אלא היו מעידים שרב אודי קרוזו היה וההוא גברא יצא ואפי' ^א גרס טפי מזניו לפרש טפי מכל אותם שהיו העדים וההוא גברא^א ספק ויהי רב אודי תובע גם הפירות כיון שהודה א"כ אכלי ודדי אכלי מיהמ"ן^א ו ורצא ואפי' כסרי כיון שאכל פירות הדיון דבקרע ליכא מיגו^א וא"ת ואלא ורצא (דף ג.) אמרין אי דמיא ואיכא חד סהלא שחיב לשלם מתוך שאינו יכול ליטעם אבל אי ליכא גם הפירות ישלם וי"ל דהתם מיירי שאומר שאכלה שלש שנים והעד יורא אע"פ שהקרע יוצא מתחת ידו דאי מהימן צמאי דאמר דאכלה וליכא למימר דנאמין לו שאכלה שלש שנים אבל לא נאמין שלקחה מפסיד שכר ואין אתה נאמן להפסיד ספר תורה דלא דמי דהתם נצטו לשמן^א מ"מ מפסיד שכרו כיון שמודה שאין חייבין לו כלום: ואי

וזהו אהריו גביה. שנתחייב לי שאין משכון עליהן וזמרי לאחר שכלו שני משכנתא אם אחזיר הקרקע ליתומים ואשאל להם חוב שיש לי על אביהם כריך אני לישבע דאמור רבנן הבא ליפרע כו' ואע"פ שיש צדי שטר חוב מחייבני שבעה: אבדשה. אעלים אותה: להוסיף

היה צדיק. דהא אכלתיה שני חזקה
בצחי אבוהון: מהמיננא. בלא שבועה
לדין נשבעין על הקרקעות ו עוד
לחזקה שלש שנים במקום שטר
קיימא: אמר ליה. אציי הא דחשבת
בדעתך דלי בעינא טענינא לקוחה
היא צדי כיון דידעא מילתא
דנמשכנתא ו איתמית בלא ה' מלות
לנמיטען לקוחה היא צדי דהא איכא
קלא ועדות דארעא דיתמי היא
דהשתא שלימו שני משכונתא וכיון
דידעת דאית קלא עקן דארעא דא
משכנתא היא גבך ולא לקוחה אין
לך מחאה גדולה מזו והיא א"ל לחזר
בשטרך הלכך זיל דר אציי יתמי
השתא ובי גלי יתמי שיהו בני מיעבד
מזא דהיינו מבן שלש עשרה שנה
ואילך דהוי חייב במזות אשתעי
דינא בדהיייו על שטר חובך שיש
לך על אציהס תשבט ומטעול כדין
הא ליפרע מנכסי היתומים דכל זמן
הס קטנים אין יורדין לנכסיהס
לגבות מהן כדאמרינן בערסין בפרק
שום יתומים (א"כ דב. כג.) וזקקין
לנכסי יתומים (א"כ דב. אובלת בזה)

וּכְדַפְסִיק הָעַם [סא:] רָצָה הִלְכָתָא אִין נִזְקָקִין לְנַכְסֵי יוֹמֵינִים וְאִם אִמֵּר מֵנוּ
נוֹמְנִין הִלְכָּךְ מִמַּמְיִנִן לָהֶם עַד דְּגַלְיָ דִּהִינּוּ מִבְּנֵי י"ג שָׁנִים וְאִילָךְ
כְּדִמְנוּחָה הָעַם. וְהָאֵל דְּלִמְרִינִן בֶּרֶךְ מִי שִׁמְתָּ (לִקְחָן דָּף קנא) וְלִמְכוּר בְּנַכְסֵי
אִבְיוֹ עַד שִׁיחָא בֶן כ' הֵימָּ שְׁמוּכָה לְזֹרֵךְ הָרֹאשָׁתוֹ אֲכָל לְפָרֹעַ חֹב אִבְיוֹ
בִּימֵי דִין מוֹכְרִים מִבְּנֵי י"ג וְאִילָךְ. וְאִי נִמְי מְלוּהָ עַל פֶּה הָיָא כִּי גַלְיָ
לִשְׁתַּעֲיָ דִּינָא בִּזְהִייוֹ וַיִּשְׁבַּע וַיִּטּוֹל כְּדָמָר רַב פִּפְא בְּשִׁמְעָתָא בְּתַרְיִיתָא
דְּמִלְכִּינִן [קטא:] הִלְכָתָא מְלוּהָ עַל פֶּה הָיָא חֹב הָאֵל הַיּוֹרֵשִׁין וְהָיָא מִינֵי שֵׁל
עֲדִים שְׁלוֹהוֹ וַיִּשְׁבַּע שְׁלָא פִּרְעוּ וַיִּטּוֹל: אֲמַר הָרֹאשׁ גְּבֵרָא גְבֵרָא אִשָּׁא
אֲנָא קְרִיבִיהָ עָפִי. וּמִמֶּנָּךְ שְׁלָא נֹדַע מִי קְרִיב יוֹמֵר הַחֹזֵק אוֹתוֹ הָאִשָּׁא
בְּקִרְקָא לְפִי שְׁהִיהָ אֲלֵם יוֹמֵר כְּדָמָר רַב נִמְנָן לְקָמִיהָ [לד:] גְּבִיזָה אוֹמֵר שֶׁל
אִבְיוֹתֵי וְהָ אוֹמֵר שֶׁל אִבְיוֹתֵי כָל דְּלֵאִים גְּבֵר: לְסוּף. שְׁנָה אִוּ שְׁנָתִים:
אוּדִי לִי. הָהוּא מַחְזִיק לְרַב אִידִי בֶר אִבְיוֹ: אוֹקְמֵה רַב חֲסֵדָא בִּידִיהָ.
דְּרַב אִידִי: א"ל רַב אִידִי לְרַב חֲסֵדָא: לְפָדֵר לִי. הָהוּא גְבֵרָא פִּינִי
דְּאֲכָל מֵהָהוּא יוֹמֵר עַד הָאִידִנָּא מִן הַיּוֹם שִׁמְתָּ קְרִיבִי שְׁאֲכָלֵם שְׁלָא
כְּדִין: אֲמַרְן קַסְמַתָּ. לִזְכוֹת בְּזִילָן: אַהֲאִי. אַהֲוֹדָתָּ פִּינִי שְׁמוּדָה
עַכְשָׁי שְׁאֲתָה קְרִיב יוֹמֵר וְהָ אִיהוּ דְּלָמָר עַד הִשְׁתָּא אֲנָא קְרִיבִנָּא
טָפִי וְאֲכָל פִּירוֹת בְּדִין כָּל דְּלֵאִים גְּבֵר וְהָ שְׁמוּדָה עַכְשָׁי הֲרִי הוּא
כְּנוֹתָן לָךְ ① אֵת הָאִילָן מִדְּעֵמֹו אָף עַל פִּי שְׁלָא זְמִיתָ בּוֹ מִן הָדִין:
כִּיּוֹן

טפי אלץ לא היה רואה לחלוק עם רב אידי ונתן לו הדקל צחנם
 דאמר אזא קריבנא טפי שמראנו נתן לך ולא צשציל שאחא קר
 מוחל לו אלא מפני שהוא יותר קרוב ולשון אודי דחוק הוא וכן
 (ט) דלא אכל פירות ולרב אידי היו לו עדים שאכל והא דקאמר א
 ממהימן במאי דאמר שלא אכלה במיגו שלא היה מודה וס"ל דאמרינן
 לא אכלתי ואי בעי אמר אזא קריבנא טפי ועוד א"כ הוה ליה ל
 ללוה הא דרב חסדא נמה ל לשקר צמקום עדים ס"ל אמרינן וגירסת ר"י
 דלאורי קריביה לוי גרם קרוב טפי שלא היו מעידים שרב אידי קרובו ה
 ללא היו מכירים אם הוא היה קרובו או לאו ולא היה לו שום עדי
 מכירים לכך אוקמה רב חסדא בידיה דרב אידי דהוי רב אידי ודא
 שאכל ורב חסדא פטר ליה במיגו דאי בעי אמר לא אכלי כי אמר
 ואודי חייב לשלם ולא מהימן במיגו הואיל והקרקע יוצא מתחת ידו כ
 (ס) לרבי אבה לחד סהדא ולתמחין שנין ולפירי דשמוודה שאכל פירו
 חד סהדא לא היה חייב לשלם ואמאי נימא כיון שהקרקע יוצא מתחת
 אינו מעיד אלא משתים דהתם ודאי אי לא הוה חד סהדא פשיטא ד
 שלם שנים לא היה לנו להוציא הקרקע מידו לוי דאלהה שני חזקה
 אלא בגזל אכלה דאמרינן בהנוקין (גיטין דף נד: וס) דנאמן אתי
 (ט) ואף על פי שפטר (טורה) כיון שהוא צד לזכא כאלו יש עדים

(א) כתובות דף פז. [לעיל ה':
ע"ש תוס' ד"ה אע"ג גיטין
לד:, ב] (ב) [ועי' נוסחת הרי"ף
והרא"ש], (ג) [שבועות מב:],
(ד) רש"ל מח"ז,

גליון הש"ס

רשב"ם ד"ה לקוחה היא
בידי ב' דאין נשבעין על
הקרקעות. עיין לקמן דף
קכח ע"א ברשב"ם ד"ה
רלוך:

הגהות הב"ח

[illegible]